

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระบรมราโชวาท เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมว่า “คุณธรรมจริยธรรม เป็นสิ่งที่ มีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมาก ในการกำหนดความสงบสุขของสังคม สังคมใดที่คนในสังคมเป็นผู้เฝ้ายามพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม สังคมนั้นจะมีแต่ความสงบสุข ในขณะเดียวกัน ถ้าคนในสังคมใดมีความบกพร่องด้านจิตใจ ขาดคุณธรรม และจริยธรรม แม้สังคมนั้นจะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสักเพียงใด ก็ย่อมจะหาความสงบสุขได้ยาก ดังนั้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมจึงมีความจำเป็นและจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม” และทรงพระราชทานคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ 1) การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นคุณธรรม 2) การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเอง อยู่ในศ ความสัจความดีนั้น 3) การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสุจริตไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด 4) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริตและรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง (วิจิตร ภาณุพงศ์, 2550, หน้า 4) จะเห็นได้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) ทรงตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้เจริญงอกงามในจิตใจของคน

เด็กเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญยิ่งที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา โดยเฉพาะด้านคุณธรรมและจริยธรรม เป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังไม่ว่าจะเป็นครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันแรกที่มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูและการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงสถาบันการศึกษาและองค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเสริมสร้างความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้และกระตุ้นให้เด็กเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม การที่เด็กได้รับการปลูกฝังและเรียนรู้เรื่องคุณธรรมและจริยธรรมจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาด้านความประพฤติ การปฏิบัติตนเป็นคนดีมีอารมณ์ที่เยือกเย็น มีเหตุผล ทำให้สังคมน่าอยู่และยังช่วยลดปัญหาทางสังคมได้เป็นอย่างดี รัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว โดยวางนโยบายการพัฒนาคุณธรรมในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ว่า รัฐต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, ออนไลน์) อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดไว้ในหมวด 1 มาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

อย่างมีความสุข และในหมวด 4 มาตรา 23 ที่กำหนดว่าการจัดการศึกษา ต้องเน้นความสำคัญทั้ง ความรู้ และคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546ก, หน้า 5, 11) และยังได้กำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 1 ด้านผู้เรียน กล่าวถึงคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์โดยมี 4 ตัวบ่งชี้ คือ มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามระเบียบ ซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตากรุณา ประหยัด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 11)

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศนโยบายเร่งรัดกา รมปฏิรูปการศึกษาโดยยึด คุณธรรมนำความรู้ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนด คุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551ก, หน้า 5) สอดคล้องกับค่านิยมหลัก 12 ประการ ของคนไทย ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จากนโยบายของหลายหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรม แสดงให้เห็นว่าคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้อง เร่งรีบดำเนินการเสริมสร้างให้มีในกลุ่มคนทุกช่วงวัย และจะเกิดผลเป็นอย่างดี ถ้ามีการเสริมสร้าง คุณธรรมจริยธรรมผ่านระบบการจัดการศึกษา

ปัจจุบันมีความเจริญทางวัตถุก้าวหน้าพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สังคมไทย มีการ เปลี่ยนแปลงและพัฒนามาก กลายเป็นสังคมบริโภคนิยมและวัตถุนิยม เกิดการมุ่งแสวงหาวัตถุมาป้อนกิเลสของตน เกิดความหยาบคายทางคุณธรรมจริยธรรม จากสภาพปัญหาของสังคมทำให้เด็กขาดคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น (รุ่งอรุณ เขียวพุ่มพวง, 2557, หน้า 9) การจัดการศึกษาในช่วงที่ผ่านมายังไม่สามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนส่วนใหญ่เน้นการสอนเด็กให้เป็นคนเก่ง แต่คนเก่งที่ขาดคุณธรรมจริยธรรม กลายเป็นคนเห็นแก่ตัว คิดถึงตนเองมากกว่าส่วนรวม ฉะนั้นการสอนโดยเน้นให้เด็กเป็นคน เก่งโดยไม่คำนึงถึงคุณธรรม ก็จะทำให้กลายเป็นการสร้างปัญหาให้กับสังคม (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2550, หน้า 1) ซึ่งเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541, หน้า 192-193) ได้ให้แนวทางการจัดการศึกษาว่า ต้องเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นคุณธรรมจริยธรรม เพราะคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนไทย หากได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนจะเป็นคนที่มีคุณภาพ เป็นทั้งคนเก่งและคนดีที่มีแนวทางในการดำเนินชีวิตในสังคมที่ถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในสังคมและไม่ก่อปัญหาให้กับ ประเทศชาติในอนาคต

โรงเรียนเป็นแหล่งอบรมสั่งสอนและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก จากงานวิจัยของ ราลี นุกซี (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม , 2551, หน้า 477; อ้างอิงจาก Larry Nucci, 1997) เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโดยบทบาทของโรงเรียน สรุปหลักการพื้นฐานในการปลูกฝังคุณธรรมให้กับนักเรียนไว้ว่า การสอนคุณธรรมต้องให้ความสำคัญกับความถูกต้อง ความ

ชื่อเสียงและความสุข หลักสูตรการพัฒนาคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพควรเน้นการบูรณาการและสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีโอกาสอภิปรายเกี่ยวกับคุณธรรม เป็นการช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมให้กับนักเรียน โดยเป้าหมายการพัฒนานักเรียนต้องมุ่งเน้นความรู้และคุณธรรมไปพร้อม ๆ กัน

ทิตนา แชมมณี (2545, หน้า 235) ยังอ้างคำกล่าวของบลูม (Bloom, 1956) ที่ว่า การที่จะพัฒนาลักษณะนิสัยใด ๆ ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสรับรู้และใส่ใจในเรื่องนั้น ๆ ก่อน ดังนั้นถ้าต้องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนจึงควรต้องจัดสถานการณ์ สิ่งเร้า ประสบการณ์ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้และสนใจในคุณธรรมจริยธรรม และจากกฎแห่งการฝึกหัดของธอร์นไคค์เชื่อว่า การฝึกหัดหรือการลงมือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้คงทนถาวร และเมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วควรให้ผู้เรียนนำการเรียนรู้ไปใช้บ่อย ๆ เพื่อความคงทนของพฤติกรรม (Hergenhahn & Olson, 1993, p.56) ดังนั้นการปลูกฝังคุณธรรมจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งจะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมคุณธรรม การพัฒนาคุณธรรมที่เหมาะสมอีกวิธีการหนึ่งคือ การเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมในด้านคุณธรรม จริยธรรม และการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สอดคล้องกับจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1994, p.5) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะทางสังคมด้านความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความเมตตา กรุณาและความประหยัด ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม เพราะผู้เรียนได้พูดคุยสนทนา ได้มีส่วนร่วมอภิปรายและแลกเปลี่ยนความรู้อย่างแท้จริง ตลอดจนได้มีการช่วยเหลือ แบ่งปันและทำงานร่วมกันอย่างมีระเบียบวินัยตามข้อตกลงของกลุ่ม

เมื่อวิเคราะห์ลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นกับ นักเรียนระดับประถมศึกษา จากนโยบายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (2551ข, หน้า 121) สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 32) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551ก, หน้า 7) อรรถพรธณ ฤทธิมัน และบัลลังก์โรหิตเสถียร (2560, ออนไลน์) ข้อค้นพบจากงานวิจัยของ น้อม งามนิสัย และคณะ (2545, หน้า 183-184) และจักรพงษ์ นิลพงษ์ (2543, หน้า 58) พบว่าคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัยและความประหยัด สอดคล้องกับแนวนโยบายของชาติทุกหน่วยงาน อีกทั้งเป็นความต้องการของครูในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจะพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 3 ประการนี้เป็นอันดับแรก

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญ ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัยและความประหยัด ให้กับนักเรียน โดยการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้าง ความรู้ เจตคติ เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัยและความประหยัด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เพื่อนำมาใช้ในการสังเคราะห์

รูปแบบการจัดกิจกรรมคือ ทฤษฎีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา แนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของแคทวอล บลูม และมาเซีย และแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยเน้นการจัดสิ่งเร้า ประสบการณ์หรือสถานการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสนใจในคุณธรรมจริยธรรม เปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปรายได้อย่างอิสระมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะตามทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) เด็กวัยนี้อยู่ในชั้นที่ 4 ชั้นการคิดแบบเหตุผลเชิงนามธรรม มีความสามารถคิดแก้ปัญหาหรือสรุปเหตุผลอย่างเป็นระบบ สามารถสรุปเหตุผลนอกเหนือจากข้อมูลที่มีอยู่ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลตามหลักตรรกศาสตร์ คิดสมมติฐานหรือความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผลและสรุปกฎเกณฑ์จากการตรวจสอบสมมติฐานที่กำหนดขึ้นด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ได้ รูปแบบการจัดกิจกรรมนี้จะสามารถเป็นแนวทางให้ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปพัฒนากิจกรรมและพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อครูในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นคนดีมีคุณภาพต่อไป โดยผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนวัดบางปิ้ง (บริษัทเกลือไทยสงเคราะห์) เป็นกลุ่มตัวอย่างเพราะ เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องมีความต้องการ สนใจ และยินดีให้ความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม มีคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัยและความประหยัด หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปิ้ง (บริษัทเกลือไทยสงเคราะห์) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน 46 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนวัดบางปิ้ง (บริษัทเกลือไทย สงเคราะห์) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 24 คน ซึ่งสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย

2.2.1 ความรู้ทางคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัยและความประหยัด

2.2.2 เจตคติทางคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัยและความประหยัด

2.2.3 เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัยและความประหยัด

2.2.4 พฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัยและความประหยัด

2.2.5 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม** หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยการบูรณาการแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน คือ ทฤษฎีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura) แนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของแคทโวล บลูม และมาเซีย (Krathwohl, Bloom and Masia) และแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ เจตคติ เหตุผล เชิงจริยธรรม และพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย และ ความ ประหยัด ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบการจัดกิจกรรม วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรม กระบวนการจัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผล ซึ่งกระบวนการจัดกิจกรรมมี 6 ชั้น คือ 1) ชั้นรับรู้ 2) ชั้นอธิบาย 3) ชั้นศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) ชั้นสะท้อนคิด 5) ชั้นสรุป และ 6) ชั้นประยุกต์ใช้

2. **คุณธรรม** หมายถึง สภาพคุณงามความดี ทั้งที่อยู่ภายในจิตใจ และการประพฤติปฏิบัติออกมา

3. **จริยธรรม** หมายถึง แนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม

4. ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรม หมายถึง ผลที่เกิดจากการพัฒนาและการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม โดยพิจารณาจาก

4.1 ความรู้ทางคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัยและความประหยัดจากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.2 เจตคติทางคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัยและความประหยัดจากแบบวัดเจตคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัยและความประหยัดจากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.4 พฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัยและความประหยัดจากแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.5 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรม จากแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสม ตรงกับความ เป็นจริง ทั้งกาย วาจา ใจต่อตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วย

5.1 ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกผิดชอบชั่วดี ตรงไปตรงมา ประพฤติตนตามที่พูดและคิด ยอมรับผิดเมื่อตนเองทำผิด มีความละเอียดเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ทำการบ้านด้วยตนเองโดยไม่ลอกผู้อื่น ไม่ทุจริตในการสอบ

5.2 ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น หมายถึง การที่นักเรียนทำตามสัญญา รักษาคำพูดที่ให้ไว้กับผู้อื่น ไม่เอาเปรียบ ไม่เอาของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยไม่ได้รับอนุญาต มีความประพฤติดี ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น

5.3 ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ หมายถึง การที่นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ทำงานด้วยตนเองให้สำเร็จลุล่วงและตรงต่อเวลา

5.4 ความซื่อสัตย์ต่อชุมชนและสังคม หมายถึง การที่นักเรียนประพฤติตนอย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ชุมชนและสังคม ประพฤติตนตามกฎหมาย ไม่ทำลายสาธารณสมบัติ

6. ความมีวินัย หมายถึง การที่นักเรียนสามารถควบคุมกาย วาจา และใจของตนให้ประพฤติปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสมตามข้อตกลง กฎและระเบียบ รู้ว่าสิ่งใดดีควรทำและสิ่งใดไม่ดีควรหลีกเลี่ยง สามารถคิด ตัดสินใจและเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ประกอบด้วย

6.1 การควบคุมตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนรู้ตัวเสมอว่ากำลังทำสิ่งใด การควบคุมตนเองทั้งทางกาย วาจา และใจ ให้ปฏิบัติอย่างเหมาะสมในสถานการณ์ เวลา เงื่อนไขและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

6.2 ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่นักเรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของตน ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

6.3 การตรงต่อเวลา หมายถึง การที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมหรือทำสิ่งใดตรงตามเวลาหรือสำเร็จตามเวลาที่กำหนด

7. ความประหยัด หมายถึง การที่นักเรียนรู้จักใช้จ่ายตามความจำเป็น เหมาะสม ไม่ฟุ่มเฟือย ใช้สิ่งของเครื่องใช้และทรัพย์สินทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า รู้จักเก็บออม ยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขตที่พอเหมาะพอควร รวมทั้งการรู้จักวางแผนเวลาของตนเองและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด

8. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดบางปิ้ง (บริษัทเกลือไทยสงเคราะห์) อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ เจตคติ เหตุผล และพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรม

2. เป็นแนวทางให้ครูที่จะนำรูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านอื่น ๆ